

Το εκπαιδευτικό ιστολόγιο ως εργαλείο κοινωνικής οικοδόμησης της γνώσης: Μία ανάλυση της γνωστικής παρουσίας των μαθητών

Αγγέλαινα Σ., Τζιμογιάννης Α.

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
sangelaina@gmail.com, ajimoya@uop.gr

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται έντονο εκπαιδευτικό και ερευνητικό ενδιαφέρον για τις υπηρεσίες δεύτερης γενιάς του Παγκόσμιου Ιστού (Web 2.0), και ειδικότερα για τα ιστολόγια (blogs), ως εργαλεία κοινωνικής οικοδόμησης της γνώσης. Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται μία μελέτη που αφορά στη χρήση ενός εκπαιδευτικού ιστολόγιου από μαθητές γυμνασίου με στόχο τη διαμοίραση ιδεών και τη διαβούλευση γύρω από το ζήτημα της χρήσης αναβολικών από αθλητές. Από τα αποτελέσματα της ανάλυσης της γνωστικής παρουσίας των μαθητών προκύπτει ότι τα εκπαιδευτικά ιστολόγια μπορούν να αποτελέσουν ένα αποτελεσματικό εργαλείο συνεργασίας και οικοδόμησης νέων γνώσεων.

Εισαγωγή

Η συζήτηση για τις εκπαιδευτικές εφαρμογές του Διαδικτύου και τις μεθοδολογίες χρήσης του ως μέσο υποστήριξης και ενίσχυσης της μαθησιακής διαδικασίας βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τον Jonassen (2003), το Διαδίκτυο μπορεί να παραμείνει ένα απλό μέσο πληροφόρησης, χωρίς καμία ευρύτερη παιδαγωγική και μαθησιακή αξία, αν χρησιμοποιηθεί με βάση τα παραδοσιακά μοντέλα για τη μάθηση. Το Διαδίκτυο και οι υπηρεσίες του μπορούν να μετασχηματίσουν την παραδοσιακή διδασκαλία, καθώς υποστηρίζουν την ενεργητική συμμετοχή και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών ενώ παρέχουν πολλαπλές δυνατότητες έκφρασης, επικοινωνίας, διαλόγου, διαπραγμάτευσης και, τελικά, μάθησης (Τζιμογιάννης & Σιόρεντα, 2007). Οι προτεινόμενες προσεγγίσεις αξιοποίησης του Διαδικτύου στη εκπαιδευτική πρακτική εδράζονται στο ευρύτερο πλαίσιο των κοινωνικογνωστικών θεωριών για τη μάθηση και δίνουν έμφαση στη σημασία του διαλόγου ως μέσο διαπραγμάτευσης των εννοιολογικών μετασχηματισμών και οικοδόμησης της γνώσης από τα άτομα.

Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται δυναμικά νέες υπηρεσίες του Παγκόσμιου Ιστού (Web 2.0) που είναι γνωστές με τον όρο υπηρεσίες δεύτερης γενιάς, όπως ιστολόγια (blogs), ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας, εργαλεία διαμοίρασης και ανταλλαγής πληροφοριών πολλαπλών μορφών (π.χ. FaceBook, YouTube), wikis, podcasting κ.λπ. Κοινό στοιχείο των νέων υπηρεσιών είναι τα συμμετοχικά χαρακτηριστικά τους, όπως η αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ των χρηστών, ο ενεργός ρόλος και η ουσιαστική συμμετοχή των ατόμων, η ανάπτυξη της δημιουργικότητάς τους (χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Wikipedia), η ανάπτυξη κοινωνικών δικτύων και κοινοτήτων μάθησης.

Τα τελευταία χρόνια, οι εκπαιδευτικές εφαρμογές των ιστολογίων αναπτύσσονται δυναμικά σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, από το δημοτικό (Davis, 2006) μέχρι την τριτοβάθμια εκπαίδευση (Williams & Jacobs, 2004, Kerawalla et al. 2008, Xie et al., 2008) και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών (Makri & Kynigos 2007). Παράλληλα, αποτελούν ένα αναπτυσσόμενο αντικείμενο μελέτης και έρευνας, καθώς παρέχουν στα άτομα ευκαιρίες να οικοδομήσουν νέες γνώσεις μέσα από διαδικασίες συνεργασίας και αλληλεπίδρασης, ανάλυσης και εφαρμογής της υπάρχουσας γνώσης, ανταλλαγής ιδεών και διαμοίρασης της γνώσης με άλλα άτομα. Στη χώρα μας, παρότι καταγράφονται σημαντικές προσπάθειες και πρωτοβουλίες

για την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ, η ένταξη και η διάχυση των υπηρεσιών του Διαδικτύου στην καθημερινή σχολική πρακτική δεν έχει προχωρήσει στον επιθυμητό βαθμό και, ουσιαστικά, εξαντλείται στα μαθήματα Πληροφορικής του γυμνασίου και του λυκείου (Jimoyiannis & Komis, 2007). Ειδικότερα, η εκπαιδευτική χρήση εργαλείων και υπηρεσιών Web 2.0 φαίνεται να βρίσκεται στην πρώιμη φάση της και τα περισσότερα παραδείγματα αφορούν σε φοιτητές και ενήλικες.

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα πρώτα αποτελέσματα μιας μελέτης που αφορά στη συμμετοχή μαθητών Γυμνασίου σε ένα εκπαιδευτικό ιστολόγιο σχετικά με ζήτημα της χρήσης αναβολικών (ντόπινγκ). Το ιστολόγιο αυτό σχεδιάστηκε ως μια καινοτόμος δράση που έχει ως στόχο την αξιοποίηση των ΤΠΕ ως μέσο έρευνας, επικοινωνίας και οικοδόμησης της επιστημονικής γνώσης. Η μελέτη αυτή βασίζεται στην ανάλυση του περιεχομένου των δημοσιεύσεων των μαθητών στο ιστολόγιο και στοχεύει να διερευνήσει α) τη γνωστική παρουσία τους (Garrison *et al.*, 2001) και β) πώς η ενεργή συμμετοχή τους σε ένα κοινωνικό δίκτυο, όπως είναι το εκπαιδευτικό ιστολόγιο, συμβάλει στην οικοδόμηση νέων γνώσεων.

Το πλαίσιο ανάλυσης των δημοσιεύσεων

Η διερεύνηση και η ανάλυση των δημοσιεύσεων των μαθητών βασίστηκε στην προϋπάρχουσα γνώση από το πεδίο της μελέτης ασύγχρονων συζητήσεων ομάδων και αφορά στην κοινωνική παρουσία και στη συνεργασία των συμμετεχόντων (Rourke *et al.*, 2001), στην αλληλεπίδραση και στην οικοδόμηση γνώσης (Gunawardena *et al.*, 1997), στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης (Garrison *et al.*, 2001) και στη διαμόρφωση κοινότητας διερεύνησης (Garrison *et al.*, 2007). Στη βιβλιογραφία αναφέρονται διάφορα μοντέλα ανάλυσης της πληροφορίας που διακινείται σε ασύγχρονες συζητήσεις, τα οποία βασίζονται στο ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο της κοινωνικής οικοδόμησης και διαπραγμάτευσης της γνώσης (Vygotsky 1978). Το πρώτο μοντέλο **ανάλυσης περιεχομένου (content analysis)** προτάθηκε από τη Henri (1992) και διαρθρώνεται σε δύο άξονες: στο προϊόν μάθησης και στη διαδικασία μάθησης. Στο μοντέλο αυτό διερευνώνται πέντε αλληλοσυσχετιζόμενες παράμετροι: συμμετοχική, κοινωνική, αλληλεπιδραστική, γνωστική και μεταγνωστική.

Οι Gunawardena *et al.* (1997) πρότειναν το μοντέλο **ανάλυσης αλληλεπίδρασης (interaction analysis)** θεωρώντας ότι η διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης αναπτύσσεται μέσω πέντε φάσεων:

- **Διαμοίραση-Σύγκριση:** Περιλαμβάνει μια παρατήρηση, μια γνώμη, μια συμφωνία, ένα παράδειγμα ή την αναγνώριση ενός νέου προβλήματος.
- **Ανακάλυψη-Διερεύνηση:** Διαφωνία (σύγκρουση) ανάμεσα σε μια νέα παρατήρηση και στις προϋπάρχουσες γνώσεις του μαθητή, αναγνώριση διαφοράς στην κατανόηση νέων εννοιών, παράθεση ερωτημάτων και απόψεων.
- **Σύνθεση:** Διαπραγμάτευση και προτάσεις για σύνθεση απόψεων και συνδημιουργία.
- **Δοκιμή της σύνθεσης:** Γνωστικά σχήματα, θεωρίες, γεγονότα, έλεγχοι, αντιλήψεις.
- **Σύνοψη και εφαρμογή:** Σύνοψη των ιδεών που σχετίζονται με τη νέα γνώση, εφαρμογή νέων γνώσεων για την επίλυση προβλήματος.

Οι Garrison *et al.* (2000) παρουσίασαν ένα νέο ερευνητικό μοντέλο, το οποίο εστιάζει στη μελέτη της ανάπτυξης μιας **κοινότητας διερεύνησης (community of inquiry)**. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τη μελέτη τριών αλληλοεξαρτώμενων διαδικασιών: της **γνωστικής παρουσίας** (περιεχόμενο των μηνυμάτων και ποιότητα επιχειρημάτων των μελών), της **κοινωνικής παρουσίας** (αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών) και της **διδακτικής παρουσίας** (ρόλος και πρωτοβουλίες του διδάσκοντα).

Παράλληλα, ο Avin (2000) διατύπωσε ένα παρόμοιο μοντέλο ανάλυσης του περιεχομένου των μηνυμάτων και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των συμμετεχόντων. Το μοντέλο αυτό διακρίνει την ύπαρξη τριών διεργασιών στις ασύγχρονες συζητήσεις: την **κοινωνική**, την **απαντητική** (διαδικασία επικοινωνίας με διδάσκοντα και συμμαθητές) και την **αιτιολογική** (διαδικασία ανάπτυξης συλλογισμών).

Οι Heckman & Annabi (2005) πρότειναν ένα πλαίσιο που συνδυάζει τους δείκτες γνωστικής παρουσίας των Garrison *et al.* (2000) και Avin (2000), το οποίο και εφάρμοσαν για τη συγκριτική μελέτη δύο συζητήσεων μεταξύ φοιτητών, μιας ηλεκτρονικής και μιας πρόσωπο με πρόσωπο. Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης, δηλαδή της ανάλυσης του περιεχομένου των δημοσιεύσεων των μαθητών και της γνωστικής παρουσίας τους κατά την εκπαιδευτική ανάπτυξη του ιστολόγιου, προχωρήσαμε σε μια προσαρμογή του πλαισίου αυτού η οποία διαρθρώνεται σε τρεις άξονες:

- **Διερεύνηση:** Διερεύνηση πληροφοριών και ιδεών, έναρξη θέματος συζήτησης, διατύπωση απόψεων και ανταλλαγή απόψεων
- **Ανάλυση:** Ανάλυση πληροφοριών, παράθεση επιστημονικής γνώσης, επεξήγηση, εμβάθυνση
- **Ολοκλήρωση:** Σύνθεση ιδεών, διατύπωση συμπερασμάτων, απόφαση, διαμόρφωση άποψης.

Μεθοδολογία της έρευνας

Το ιστολόγιο

Η έρευνα διεξήχθη κατά το σχολικό έτος 2008-2009 και για χρονικό διάστημα περίπου 2,5 μηνών (Σεπτέμβριος-Νοέμβριος). Αντικείμενο μελέτης ήταν η εμπλοκή των μαθητών σε ένα εκπαιδευτικό ιστολόγιο γύρω από το ντόπινγκ και τις συνέπειες που έχει η χρήση αναβολικών για τους αθλητές. Το ιστολόγιο δημιουργήθηκε με στόχο την εμπλοκή των μαθητών σε μια δραστηριότητα διεπιστημονικού χαρακτήρα, η οποία να αξιοποιεί υπολογιστικά εργαλεία και υπηρεσίες του Διαδικτύου, γνώσεις από πεδία των φυσικών επιστημών, όπως είναι η Χημεία και η Βιολογία, καθώς και στοιχεία από το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.

Το δείγμα

Το δείγμα περιελάμβανε 26 μαθητές της Γ' τάξης του 1^{ου} Γυμνασίου Άργους (11 αγόρια και 15 κορίτσια), τα οποία αποτέλεσαν δύο διαφορετικές ομάδες. Η Α' ομάδα περιελάμβανε 12 μαθητές μιας τυπικής τάξης ενώ η Β' ομάδα αποτελούνταν από 14 μαθητές του αθλητικού τμήματος που λειτουργεί στο σχολείο. Οι μαθητές της δεύτερης ομάδας εκτιμήθηκε ότι θα έχουν αυξημένο ή ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το θέμα του ντόπινγκ, αφού ασχολούνται καθημερινά με τον αθλητισμό, ανήκουν σε αθλητικές ομάδες και συμμετέχουν σε σχολικούς αγώνες ή άλλα πρωταθλήματα. Οι μαθητές του δείγματος ήταν εξοικειωμένοι με τη χρήση υπολογιστών και την πλοήγηση στον Παγκόσμιο Ιστό, όμως δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία συμμετοχής σε ιστολόγια. Από αυτούς, 20 είχαν δικό τους υπολογιστή και μόνο 8 είχαν σύνδεση με το Διαδίκτυο από το σπίτι τους.

Η διαδικασία

Η ερευνήτρια, η οποία είναι η καθηγήτρια πληροφορικής του σχολείου, ενημέρωσε τους συμμετέχοντες μαθητές για το πρόγραμμα και προκάλεσε το ενδιαφέρον τους. Στη συνέχεια, καθοδήγησε τους μαθητές ώστε να εξοικειωθούν με άλλα ιστολόγια και να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά αποστέλλοντας δημοσιεύσεις (posts). Ενημέρωσε αναλυτικά τους μαθητές για τον τρόπο εργασίας τους (αναζήτηση σχετικών πληροφοριών από τον Παγκόσμιο Ιστό ή από άλλες πηγές, συζήτηση με εκπαιδευτικούς άλλων μαθημάτων, π.χ. Χημεία, Βιολογία, Φυσική

Αγωγή, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή), εξειδίκευσε το θέμα μελέτης και το χρονοδιάγραμμα εργασίας των μαθητών. Ο στόχος της φάσης προεργασίας ήταν η μύηση των μαθητών στο αντικείμενο και η καλύτερη δυνατή προετοιμασία της συμμετοχής τους στην ηλεκτρονική κοινότητα του ιστολογίου. Τα βασικά ερωτήματα προβληματισμού, διερεύνησης και ανταλλαγής απόψεων των μαθητών ήταν

- Τι είναι το ντόπινγκ;
- Γιατί κάποιος αθλητής κάνει χρήση αναβολικών;
- Ποιες οι συνέπειες από τη χρήση αναβολικών;
- Πώς αξιολογείτε εσείς τη χρήση αναβολικών από τους αθλητές;

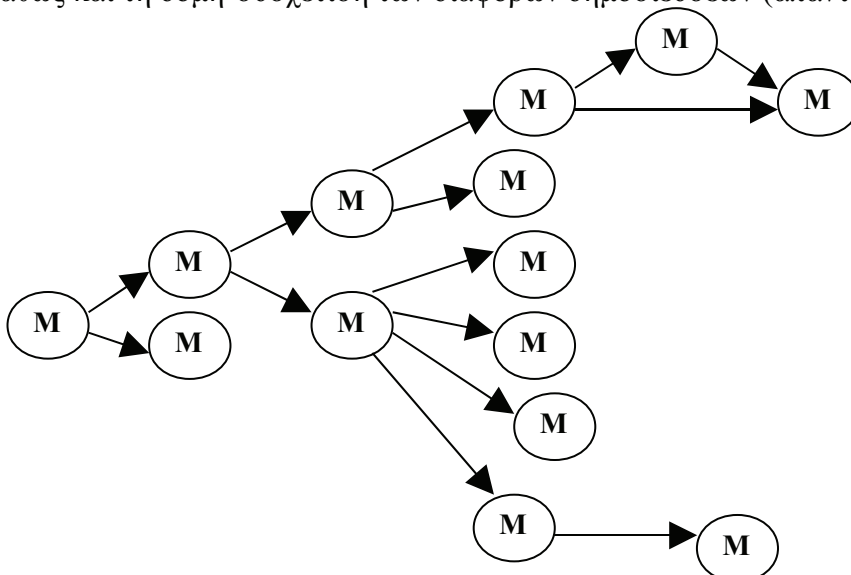
Τα ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην παρούσα έρευνα ήταν τα εξής:

1. Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά ένα εκπαιδευτικό ιστολόγιο και να εμπλακούν σε διερευνητικές και συνεργατικές διαδικασίες μάθησης.
2. Το εκπαιδευτικό ιστολόγιο συμβάλει στην οικοδόμηση γνώσης μέσα από διαδικασίες επικοινωνίας και συνεργασίας των μαθητών.

Ανάλυση της γνωστικής παρουσίας

Από την αρχική δημοσίευση του ιστολογίου μέχρι το τέλος της μελέτης (Νοέμβριος 2008), οι μαθητές έστειλαν συνολικά 113 δημοσιεύσεις. Από αυτές, 104 δημοσιεύσεις έγιναν από το περιβάλλον του σχολικού εργαστηρίου και μόνο 9 από σημεία εκτός του σχολείου, πράγμα που δικαιολογείται από την έλλειψη πρόσβασης στο Διαδίκτυο για τους περισσότερους μαθητές. Υπήρξε σχετική ισορροπία μεταξύ των δύο ομάδων, καθώς 60 δημοσιεύσεις έγιναν από μαθητές της Α' ομάδας και 53 από μαθητές της Β'. Ο γράφος του Σχήματος 1 παριστάνει ένα ενδεικτικό τμήμα του διαλόγου, ο οποίος ξεκίνησε από μια δημοσίευση του μαθητή Μ10, καθώς και τη δομή-συσχέτιση των διαφόρων δημοσιεύσεων (απαντήσεων) μεταξύ τους.

Σχήμα 1: Παράσταση ενός τμήματος του διαλόγου στο ιστολόγιο.

Πίνακας 1: Ταξινόμηση των δημοσιεύσεων - Γνωστική παρουσία των μαθητών

Κατηγορία	Αριθμός δημοσιεύσεων	
	Ομάδα Α'	Ομάδα Β'
Διερεύνηση	27	25
• Έναρξη θέματος συζήτησης	9	1
• Διατύπωση άποψης	8	18
• Ανταλλαγή απόψεων	10	6
Ανάλυση	22	20
2. Επεξήγηση	15	10
3. Επιστημονική γνώση	5	5
4. Εμβάθυνση	2	5
Ολοκλήρωση	13	4
• Σύνθεση	10	0
• Συμπέρασμα	2	1
• Απόφαση-διαμόρφωση θέσης	1	3

Με βάση την ανάλυση του περιεχομένου κάθε δημοσίευσης έγινε η κατάταξη των δημοσιεύσεων των μαθητών στις αντίστοιχες φάσεις γνωστικής παρουσίας (Πίνακας 1). Στην κατηγορία **Διερεύνηση** ταξινομήθηκαν δημοσιεύσεις που αφορούσαν στην ενεργοποίηση θεμάτων, στην ανταλλαγή ιδεών για το θέμα διαπραγμάτευσης και στη διατύπωση προϋπαρχουσών προσωπικών απόψεων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι:

M6: «Πάνω από τους μισούς αθλητές που συμμετέχουν κυρίως στους ολυμπιακούς αγώνες, είναι χρήστες διαφόρων ουσιών, που τους βοηθούν να πετύχουν αυτό που κάθε αθλητής επιδιώκει: καλές επιδόσεις, νίκες, φήμη, χρήματα και κατάρριψη ενός νέου παγκοσμίου ρεκόρ...»

M20: «Η προσπάθεια να γίνει κανείς γρηγορότερος, δυνατότερος, καλύτερος, υπήρχε στον αθλητισμό από την αρχαιότητα. Μόνο που τότε ακόμη δεν χρησιμοποιούνταν τα μέσα που υπάρχουν σήμερα αλλά κάπως πιο "παραδοσιακές" μεθόδους (όπως η λήψη συγκεκριμένων τροφών που υποτίθεται είχαν ευεργετική δράση στο σώμα)...»

M26: «Η παρατεταμένη χρήση αναβολικών οδηγεί στον εθισμό και οι σωματικές επιπτώσεις είναι πολλές φορές ανεπανόρθωτες και δυστυχώς ένας αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων χρησιμοποιεί τέτοιες επικίνδυνες ουσίες για τον οργανισμό...»

M16: «Κατά τη γνώμη μου το ντόπινγκ είναι ένα είδος ναρκωτικού το οποίο με συνεχή χρήση οδηγεί μετά από κάποια χρόνια σε θάνατο. Επομένως αυτοί που δημιούργησαν το ντόπινγκ δεν σκέφτηκαν την υγεία των αθλητών παρά μόνο τα χρήματα που θα κέρδιζαν. Με αυτό κατάφεραν να προσβάλουν τον αθλητισμό...»

M1: «Το ερώτημα που θέλω να υποβάλω είναι αν κι εσείς βρισκόσασταν σε Ολυμπιακούς Αγώνες θα κάνατε χρήση αναβολικών; Προσέξτε, μην επιλέξετε την εύκολη απάντηση. Σκεφτείτε το...»

M4: «...http://www.medlook.net/article.asp?item_id=1924 μπορείτε να βρείτε τις συνέπειες της χρήσης των αναβολικών και στα δύο φύλα».

Στην κατηγορία **Ανάλυση** ταξινομήθηκαν δημοσιεύσεις που αφορούσαν στην ανάλυση εννοιών, στην παράθεση επιστημονικής γνώσης, στην επεξήγηση και στην εμβάθυνση απόψεων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι:

M10: «Η λέξη "ντόπινγκ" προέρχεται από την αγγλική γλώσσα ("doping") και το ρήμα "dope" που σημαίνει τη χρήση ναρκωτικών και άλλων παρόμοιων ουσιών»

M16: «Οι αναβολικές ουσίες είναι φάρμακα τα οποία προέρχονται από την ανδρική σεξουαλική ορμόνη, την τεστοστερόνη. Προάγουν την ανάπτυξη της μυϊκής μάζας και αυξάνουν την μάζα των ιστών του σώματος που δεν περιέχει λίπος. Περισσότερες πληροφορίες στο www.ifet.gr/doping/sub_4.htm»

M15: «Τα κριτήρια που καθορίζουν την απαγόρευση ενός φαρμάκου από την WADA;

1. Η βελτίωση της αθλητικής επίδοσης
2. Η δημιουργία προβλημάτων υγείας στον αθλητή
3. Η σύγκρουση με το πνεύμα του ευ αγωνίζεσθε

Αν πληρούνται δύο από τα τρία αυτά κριτήρια τότε η ουσία χαρακτηρίζεται ως απαγορευμένη για τους αθλητές και περιλαμβάνεται στον κατάλογο των απαγορευμένων ουσιών».

M19: «Στη σημερινή εποχή αυξανόμενος αριθμός αθλητών χρησιμοποιεί αναβολικά που είναι βλαβερά για το οργανισμό τους. Δυστυχώς αυτοί οι αθλητές που στηρίζουν τις νίκες σε διάφορες ουσίες δεν μπορούν να καταλάβουν τη σοβαρότητα του θέματος. Οι πιο κοινές ουσίες που χρησιμοποιούνται σήμερα είναι οι αμφεταμίνες, η κορτιζόνη και τα αναβολικά στεροειδή. Από το Βιβλίο Βιολογίας Γ' Γυμνασίου»

M18: «...Παρενέργειες αναβολικών

Ανδρες: επιθετικότητα, στειρότητα και ανικανότητα, γυναικομαστία κ.α.

Γυναίκες: Ακμή, τριχοφυΐα στο πρόσωπο και στο σώμα, βάρυνση τόνου φωνής, διαταραχές εμμήνου ρύσεως, αύξηση της επιθετικότητας και σεξουαλικής διάθεσης, αλωπεκία ανδρικού τύπου κ.α.

Γενικά: ίκτερος, ηπατικές βλάβες, καρκίνος ήπατος, αλλαγές ισοζυγίου HDL/LDL Επιτυγχάνεται αύξηση της μυϊκής μάζας και της δύναμης, μόνο όταν η πρόσληψή τους συνδυάζεται με εντατική προπόνηση και μια υψηλή θερμιδική και πρωτεϊνική δίαιτα ...»

M23: «Πιο ισχυρές ουσίες είναι οι πρωτεϊνικές ορμόνες, όπως η αδρενο-κορτικοτροπίνη (ACTH), που κανονικά εκκρίνεται από τη υπόφυση και προκαλεί την δημιουργία ορμονών από το επινεφρίδιο, που περιορίζουν τις φλεγμονές στα τραύματα»

Τέλος, στην κατηγορία **Ολοκλήρωση** ταξινομήθηκαν δημοσιεύσεις που αφορούσαν στη σύνθεση ιδεών, στη διατύπωση συμπερασμάτων, στη διαμόρφωση νέας άποψης και στην διατύπωση μιας ολοκληρωμένης (συνολικής) θέσης για το θέμα των αναβολικών (απόφαση). Χαρακτηριστικά παραδείγματα δημοσιεύσεων της κατηγορίας αυτής είναι τα εξής:

M6: «Η θέληση για τη δόξα και την εκτίμηση έχει χαθεί στις μέρες μας από τους αθλητές. Η εμπορευματοποίηση των πάντων έχει επηρεάσει όλους μας και αυτό το βλέπουμε πάρα πολύ.»

M17: «Δεν ξέρω αν το πρόβλημα αυτό δέχεται κάποια σοβαρή λύση αλλά η απλούστερη είναι ότι αν κάθε αθλητής σκεφτόταν τις σοβαρές συνέπειες της υγείας του και τους πρόωρους θανάτους που συμβαίνουν (σοβαρά), δεν θα έπαιρνε τις ουσίες αυτές...»

M5: «Κάποιοι τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος θα ήταν αν κάθε αθλητής σκεφτόταν τον εαυτό του λίγα χρόνια αργότερα, το πως θα είναι, (το σώμα του, την υγεία του) και αν κοιτάζει καθαρά το πρόβλημα και καταλάβει ότι έχει κάνει λάθος, κάτι θα προσπαθήσει να κάνει για να το αντιμετωπίσει!!!...»

M10: «*Αν έπαιρνα μέρος στους Ολυμπιακούς Αγώνες δεν θα έκανα χρήση αναβολικών. Πιστεύω, ότι ακόμα κι αν έκανα και έβγαινα πρώτη δεν θα είχε την ίδια αξία. Κατά τη γνώμη μου ο καθένας μας πρέπει να αγωνίζεται στη ζωή για τα πράγματα που θεωρεί σημαντικά και ουσιώδη χωρίς να χρησιμοποιεί δόλιους τρόπους...».*

M18: «*...Ο στόχος «αθλητισμός χωρίς φάρμακα» μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από τη σωστή πληροφόρηση και την απόκτηση παιδείας. Όσο οι νέοι ταυτίζονται με το πρότυπο που προβάλλει η σημερινή εμπορευματοποίηση του αθλητικού θεάματος, τόσο το πρόβλημα του ντόπινγκ θα το βρίσκουμε μπροστά μας...»*

Συμπερασματικά, η ανάλυση του περιεχομένου των δημοσιεύσεων στο ιστολόγιο και της γνωστικής παρουσίας των μαθητών έδειξε τα εξής:

- Οι μαθητές και των δύο ομάδων χρησιμοποίησαν με ευκολία το ιστολόγιο, εξοικειώθηκαν με την αποστολή δημοσιεύσεων και συμμετείχαν ενεργά σε διαδικασίες διαλόγου και διαπραγμάτευσης των απόψεών τους.
- Οι μαθητές του δείγματος οικοδόμησαν νέες γνώσεις για το αντικείμενο μελετώντας τις δημοσιεύσεις των συμμαθητών τους, αναζητώντας και διερευνώντας πληροφορίες από διάφορες πηγές (ηλεκτρονικές και έντυπες) και μετατοπιζόμενοι σταδιακά στα διάφορα επίπεδα γνωστικής παρουσίας.
- Δεν διαπιστώθηκαν διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων σε ότι αφορά στις δημοσιεύσεις που ταξινομήθηκαν στις κατηγορίες Διερεύνηση και Ανάλυση.
- Στην κατηγορία της Ολοκλήρωσης καταγράφηκαν περισσότερες δημοσιεύσεις από τους μαθητές της Α' ομάδας. Αντίθετα, οι μαθητές της Β' ομάδας (αθλητικού τμήματος) κατέθεσαν μόνο 4 δημοσιεύσεις και φάνηκε να είναι αποστασιοποιημένοι ή να διστάζουν να εκθέσουν τις απόψεις τους για το ζήτημα της χρήσης αναβολικών από αθλητές.

Από την αξιολόγηση που έκαναν οι ίδιοι οι μαθητές, απαντώντας σε σχετικό ερωτηματολόγιο που τους δόθηκε μετά το πέρας της δραστηριότητας, προέκυψε ότι ενασχόλησή τους με το ιστολόγιο ήταν ενδιαφέρουσα, ευχάριστη και θα ήθελαν να επαναληφθεί στο σχολείο. Θεωρούν ότι απέκτησαν νέες γνώσεις, ακόμη και όσοι δεν συμμετείχαν με πολλές δημοσιεύσεις, μέσω της παρακολούθησης της συζήτησης, της μελέτης των δημοσιεύσεων των συμμαθητών τους και της αναζήτησης πληροφοριών από πηγές. Δύο ήταν οι βασικές αιτίες που μερικοί μαθητές (πέντε συνολικά) είχαν μικρή συμμετοχή στο ιστολόγιο: α) δεν ήταν ξεκάθαρο γι' αυτούς το τί ακριβώς έπρεπε να κάνουν και β) δεν τους άρεσε το θέμα που διαπραγματεύτηκε. Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνουν αντίστοιχη έρευνα των Williams & Jacobs (2004), οι οποίοι διαπίστωσαν ότι ένας στους τρεις μεταπτυχιακούς φοιτητές οικονομικών θεώρησαν ότι ιστολόγιο δεν θα ήταν χρήσιμο γι' αυτούς ή απείχαν από τις δημοσιεύσεις γιατί δεν είχαν κάτι σημαντικό να καταθέσουν.

Σύνοψη

Η παρούσα μελέτη έδειξε ότι το εκπαιδευτικό ιστολόγιο ενεργοποίησε τους μαθητές σε μια διαθεματική μαθησιακή δραστηριότητα και υποστήριξε αποτελεσματικά διαδικασίες επικοδόμησης γνώσης μέσα από την επικοινωνία και το διάλογο. Φαίνεται ότι τα εκπαιδευτικά ιστολόγια μπορούν να ενταχθούν στη σχολική πρακτική και να υποστηρίξουν μαθητικές κοινότητες που μαθαίνουν μέσα από τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση, ακόμη και σε χρόνο ή χώρο εκτός του σχολικού περιβάλλοντος.

Είναι προφανές ότι το θέμα της εκπαιδευτικής αξιοποίησης των ιστολογίων δεν εξαντλείται στην παρούσα μελέτη. Υπάρχουν πολλές παράμετροι που θα πρέπει να διερευνηθούν περισσότερο, ώστε να αναδειχθούν οι διάφοροι παράγοντες που καθιστούν αποτελεσματικές τις μαθησιακές δραστηριότητες μέσω εκπαιδευτικών ιστολογίων. Στην κατεύθυνση αυτή ανακύπτουν σημαντικά ερωτήματα, όπως:

- πώς πρέπει να σχεδιάζονται τα εκπαιδευτικά ιστολόγια;
- ποιες δεξιότητες καθιστούν τους μαθητές ενεργούς σε ένα ιστολόγιο;
- ποιοι είναι οι ρόλοι που αναλαμβάνουν συνήθως οι μαθητές;
- ποιοι είναι οι βέλτιστοι τρόποι ενεργοποίησης και εμπλοκής των μαθητών με στόχο την οικοδόμηση νέων γνώσεων;
- ποιος ο ρόλος του εκπαιδευτικού και της διδακτικής διαμεσολάβησής του;
- ποιος ο ρόλος του γνωστικού αντικειμένου;

Η ανάλυση του διαθέσιμου υλικού συνεχίζεται χρησιμοποιώντας τις μεθόδους ανάλυσης συνεκτικότητας (cohesion analysis) του μαθητικού δικτύου και ανάλυσης ρόλων (role analysis) των μαθητών. Τα μελλοντικά μας αποτελέσματα αναμένεται να συμβάλλουν στην επιστημονική γνώση και στο σχετικό διάλογο για τις βέλτιστες εκπαιδευτικές πρακτικές εφαρμογής των ιστολογίων στα σχολεία.

Βιβλιογραφία

- Aviv, R. (2000). Educational performance of ALN via content analysis. *The Journal of Asynchronous Learning Networks*, 4(2), http://www.aln.org/alnweb/journal/Vol4_issue2/le/reuven/LE-reuven.htm
- Davis (2006). Thinking and writing wrinkles bloggers, *Learning Technology Newsletter*, 8(4), 9-10, IEEE Computer Society.
- Garrison, R., Anderson, T., & Archer, W. (2000). Critical thinking in a text-based environment: Computer conferencing in higher education. *The Internet and Higher Education*, 2(2-3), 87-105.
- Garrison, R., Anderson, T., & Archer, W. (2001). Critical thinking, cognitive presence and computer conferencing in distance education. *American Journal of Distance Education*, 15(1), 7-23.
- Garrison, R. D. & Arbaugh J.B. (2007). Researching the community of inquiry framework: Review, issues, and future directions. *The Internet and Higher Education*, 10, 157-172.
- Gunawardena, C. N., Lowe, C. A., & Anderson T. A. (1997). Analysis of a global online debate and the development of an interaction analysis model for examining social construction of knowledge in computer conferencing. *Journal of Educational Computing Research*, 17(4), 397-431.
- Heckman, R., & Annabi, H. (2005). A content analytic comparison of learning processes in online and face-to-face case study discussions. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10(2), <http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue2/heckman.html>
- Henri, F. (1992). Computer conferencing and content analysis. In A. R. Kaye (Ed.), *Collaborative Learning through Computer Conferencing: The Najaden Papers*, 115-136, New York: Springer.
- Jonassen, D. H. (2003). *Computers as mind tools for schools: engaging critical thinking*, NJ: Prentice-Hall.
- Jimoyiannis A. & Komis V. (2007). Examining teachers' beliefs about ICT in education: Implications of a teacher preparation programme. *Teacher Development*, 11(2), 181-204.
- Kerawalla, L., Minocha, S., Kirkupa, G. & Conole, G. (2008). Characterising the different blogging behaviours of students on an online distance learning course. *Learning, Media and Technology*, 33(1), 21-33.
- Makri, K. & Kynigos, C. (2007). The role of blogs in studying the discourse and social practices of mathematics teachers. *Education Technology & Society*, 10(1), 73-84.

- Rourke, L., Anderson, T., Garrison, D. R., & Archer, W. (2001). Methodological issues in the content analysis of computer conference transcripts. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 12(1), 8-22.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind and Society*, Cambridge: Harvard University Press.
- Williams, J. & Jacobs, J. (2004). Exploring the use of blogs as learning spaces in the higher education sector. *Australasian Journal of Educational Technology*, 20(2), 232-47.
- Xie, Y., Ke, F. & Sharma, P. (2008). The effect of peer feedback for blogging on college students' reflective learning processes, *Internet and Higher Education*, 11, 18-25.
- Τζιμογιάννης Α. & Σιόρεντα Α. (2007). Το Διαδίκτυο ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. στο Β. Κουλαϊδής (επιμ.), *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής-δημιουργικής σκέψης*, 355-374, Αθήνα: ΟΕΠΕΚ.